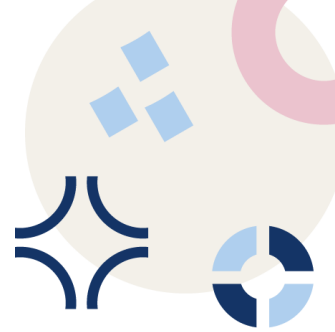

Työ- ja elinkeinoministeriölle
kirjaamo.tem@gov.fi

2.6.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi (VN/31658/2024)

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Luonnoksessa esitetään muutettavaksi eduskunnan käsittelyssä olevaa uutta lakiluonnosta koskien eräiden tekoälyjärjestelmien valvontaa. Kyse on EU:n tekoälysäädöksen (EU 2024/1689) kansallisen täytäntöönpanon toisesta vaiheesta. Esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Tekoälyn sääntelyn testiympäristö eli hiekkalaatikko (AI regulatory sandbox) on tekoälyn testauspaikka. Sen tarkoituksena on tarjota valvottu ympäristö tekoälyjärjestelmien testaamiseen innovoinnin edistämiseksi ja innovatiivisten tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi, kouluttamiseksi, testaamiseksi ja validoimiseksi tekoälysäädöksen estämättä ennen järjestelmien saatamista markkinoille. Testiympäristössä toimivaltainen viranomainen ohjaa, valvoo ja tukee tekoälyjärjestelmien kehittäjiä. Testiympäristö on tarpeen innovatiivisten tekoälyjärjestelmien kehittämistyössä. Se tarjoaa kontrolloidun ympäristön tekoälyratkaisujen kehittäjille ja käyttäjille. Tekoälyn sääntelyn testiympäristössä toimivaltaiset viranomaiset antavat osallistujille ohjausta ja neuvontaa sekä tukevat tekoälysäädöksen asettamien vaatimusten ja velvoitteiden sekä tarvittaessa muun lainsäädännön, kuten esimerkiksi tietosuojan noudattamisessa.

Luonnoksen mukaan liikenne- ja viestintävirasto Traficom vastaisi sääntelyn testiympäristön järjestämisestä, ylläpidosta ja kehittämisestä. Mielestämme ehdotus on kannatettava. Traficomia ehdotetaan myös nyt eduskunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä keskitetyksi yhteyspisteeksi tekoälyn valvonnan osalta. Virasto toimisi tekoälyasioihin ja -järjestelmiin perehtyneenä asiantuntijana muille kansallisille tekoälyn valvontaviranomaisille. Viranomaisten neuvontatehtävä korostuu tekoälysääntelyn käytännön toimeenpanossa. Yritysten näkökulmasta viranomaisen antama neuvonta tulee olemaan tärkeää. Kun suomalaisista yrityksistä valtaosa on pieniä ja keskisuuria, yritysten tarve saada opastusta täysin uuden ja monimutkaisen sääntelyn soveltamisessa on iso. Tästä syystä Traficomilla ja muilla sääntelyn testiympäristössä toimivilla viranomaisilla tulee olla riittävät resurssit, jotta ne voivat menestyksellisesti toimia sääntelyn testiympäristössä ja antaa siihen liittyvää neuvontaa.

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

Tekoälyasetuksen tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa yhtenäisellä, koko yhteisön laajuisella tekoälyjärjestelmien sääntelyllä samalla turvaten eurooppalaisia tekoälyn haitallisilta vaikutuksilta. Yhtenäisellä sääntelyllä pyritään edistämään innovointi-, tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tekoälyn sääntelyn testiympäristön hyödyntäminen ei ole pakollista, mutta sitä hyödyntämällä yrityksen on mahdollista saada suurempi oikeusvarmuus ja suojautua mahdollisilta sanktioilta. Testiympäristössä suoritetuista toiminnoista saa kirjallisen todistuksen ja loppuraportin, mikä nopeuttaa tekoälyratkaisun markkinoille vientiä ja käyttöönottoa. Osallistuja voi hyödyntää asiakirjoja myöhemmin tekoälyjärjestelmän vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa.

Tekoälyasetuksen mukaan sääntelyn testiympäristö on pääsääntöisesti maksuton pk- ja start up-yrityksille. Muiden toimijoiden maksuista päätettäisiin maksuperustelaissa. Jotta sääntelyn testiympäristö on houkutteleva myös isommille yrityksille, tulee myöhemmin säädettävän maksuperustelain hinnaston olla kohtuullinen.

Tekijänoikeuden kansallisesta lisäsääntelystä

Työ- ja elinkeinoministeriön 19.5.2025 järjestämän sääntelyn testiympäristöä koskeneen sidosryhmätilaisuuden etukäteen toimitetuissa kysymyksissä tiedusteltiin, kuinka varmistetaan tekijänoikeuksien turvaaminen testiympäristössä. Ministeriön vastauksessa todettiin, ettei tekoälyasetuksessa ole erityisiä mainintoja tekijänoikeuksien turvaamisesta testiympäristön toiminnan yhteydessä. Tekoälyasetuksen ohella sääntelyn testiympäristössä voidaan asianmukaisissa tapauksissa valvoa muun unionin ja kansallisen lainsäädännön velvoitteita.

Taustalla lienee ehdotus kansallisesta tekijänoikeudellisesta sopimuslisenssistä, joka tuli esille opetus- ja kulttuuriministeriön tekijänoikeuslainsäädännön kansallisia muutostarpeita koskevan selvitystyön yhteydessä tekoäly- ja tekijänoikeuspienryhmien loppuraportissa (VN/7020/2024). Sopimuslisenssi edellyttäisi tekijänoikeusjärjestön lupaa teksti- ja kuva-aineistojen käyttämisestä yleiskäyttöisen tekoälyn kouluttamisessa. Kansallinen sopimuslisenssisäännös olisi vastoin hallitusohjelmaa, jonka mukaan hallitus vaikuttaa aktiivisesti ja ennakolta siihen, että alustataloutta, tekoälyä, dataa ja digitaalisaa tiota koskeva EU-sääntely kulkee mahdollistavaan, tasapainoiseen ja Suomen kannalta edelliseen suuntaan, ja minimoi kansallisen lisäsääntelyn. Sopimuslisenssi asettaisi suomalaiset tekoälyratkaisuja kehittävät yritykset heikompaan asemaan suhteessa muihin eurooppalaisiin toimijoihin.

Jos tekoälysäädöksen kansallisessa toimeenpanossa päädyttäisiin säätämään sopimuslisenssi, vaikuttaisi se myös tekoälyn sääntelyn testiympäristöön. Myös sisämarkkinoille syntyisi ongelmia, jos tulisi tietää, missä EU:n jäsenvaltiossa tekijänoikeudellisesti relevantti liiketoiminta tapahtuu ja soveltaa sopimuslisenssin ehtoja Suomessa tapahtuvaan tekoälyn kehitystoimintaan. Tällainen tekijänoikeudellinen sääntely estäisi kotimaista tekoälykehitystä ja ajaisi tekoälyjärjestelmiä ja -malleja kehittävät yritykset sellaisiin maihin, joissa tällaista säätelyä ei ole.

Tekoälyn tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan liittyvää lainsäädäntöä tulisi viedä eteenpäin EU-tasolla. Tällöin voitaisiin tasapainoisesti huomioida sekä tekoälytoimijoiden että oikeudenhaltijoiden etuja. Jos kansallisesti säädettäisiin tekoälyn kouluttamista koskeva tekijänoikeudellinen sopimuslisenssisäännös, Suomessa olisi tiukempi lainsäädäntö kuin se mihin tekoälysäädöksellä pyritään. EU:n sisämarkkinoilla niin talouden kuin turvallisuudenkin positiivinen eteenpäin meno edellyttää teknologiasektorin myönteistä kehitystä. Myös Mario Draghin raportissa korostetaan teknologian kehittämisen ja talouden yhteyttä Euroopan kilpailukyvyyn parantamisessa.

Minna Aalto-Setälä
Keskuskauppakamari

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

